

BARKODI



REPUBLIKA E SHQIPËRISË  
 MINISTRIA E ARSIMIT DHE E SHKENCËS  
 AGJENCIA KOMBËTARE E PROVIMEVE

## PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2011

SESIONI II

(I DETYRUAR)

VARIANTI **A**

E premte, 9 shtator 2011

Ora 10.00

**Lënda: Letërsi dhe Gjuhë shqipe**

**Gjimnazi: Drejtimi natyror**

### Udhëzime për nxënësin

Testi është i ndarë në dy pjesë: në prozë dhe në dramë.

Testi në total ka **25 pyetje**.

Në të dyja pjesët ka pyetje me **zgjedhje** dhe me **zhvillim**. Në pyetjet me zgjedhje rrethoni **vetëm** shkronjën përbri përgjigjes së saktë, ndërsa për pyetjet me zhvillim është dhënë hapësira e nevojshme për të shkruar përgjigjen.

Koha për zhvillimin e pyetjeve të testit është **2 orë e 30 minuta**.

Pikët për secilën kërkesë janë dhënë përbri saj.

### Për përdorim nga komisioni i vlerësimit

Kërkesa	1	2	3	4	5	6	7	8a	8b	9a	9b	9c	10a	10b	10c
Pikët															
Kërkesa	11a	11b	12a	12b	13	14	15	16	17	18	19a	19b	19c	20a	20b
Pikët															
Kërkesa	21a	21b	21c	22a	22b	23a	23b	24a	24b	25a	25b	25c	25d		
Pikët															

Totali i pikëve

### KOMISIONI I VLERËSIMIT

1.....Anëtar

2.....Anëtar

**PJESA I****Mitrush Kuteli****Natë vjeshte të tretë  
(fragment)**

**I.** Ky ishte gjyshi. Prandaj e donin të gjithë, s’kish hasmëri, po vetëm miqësi. Vetë hante bukë e qepë, me kripë, po rritte një karvan fëmijë e mbante me bukë hapsanikët. Ama punonte si rob, ditë e natë: ngrihej kur të gjithë flinin gjumin e tretë e binte kur të gjithë kishin bërë të parin e ia merrnin të dytit.

Kur ndonjë *titis*, zemërgur, i thosh: “Ore, ç’po bën ti kështu? Ku e ke mendjen? Ca dalin e harrojnë, ca thyejnë hapsanën e ikin maleve, ca vdesin brenda. Ku të shpie mushka? Diell kërkon të bëhesh-a? Edhe dielli që është diell nuk e ngroh dot gjithë botën, se kjo botë ka shumë gryka e shpella. Vëri gishtin kokës...” Gjyshi ia kthente: “Elbete, njerëz jemi: vjen dita që edhe vdesim, se vdekjen e kemi borxh, po buka është bukë. Kur e ke, jepe, se ai që të kërkon e ka pisk, s’të zgjat dorën më kot. Kush mban furrë, duhet ta bëjë zemrën të gjerë sa furra. E si mund të mbaj unë raftet rëngë e të mos i jap një copë atij që i dridhet buza? Kështu e kam nisur, kështu do ta gris. Pastaj duhet të dish edhe një gjë: delja lë leshin atje ku kullot. Edhe unë dele jam. Këtu kullos...”

Dhe e mbyllte bisedën.

Po një herë...

Dëgjoni ç’i ndodhi një herë gjyshit. Ia kish sjellë puna të shkonte gjer në Elbasan, për një mblesëri. Siç e dini, është më mirë të mblosh e të martosh një çupë jetime, pa krahë, sesa të ndërtohet një kishë. Gjyshit iu mbush mendja e i hyri kësaj pune. Ia la furrën gjyshes e djemve – të vegjël ishin këta, po punonin – edhe u nis me karvanin e Llazit të vogël, që po kthehej nga Manastiri. Më këmbë u nis. Me të dalë nga fshati, nëpër rripa e gërxhe, Llazi i vogël ua mbushi kuajve zilet me bar, të mos trokëllinin, se udha s’ish e qëruar, rëshpëronin hajdutë. Po ai që e ka zanat, e gjen karvanin edhe pa trokëllima. Ecë, ecë, aty mbi Xhyrë, ne shkalla, në ata shkëmbinj të varur, karvani ra në kllapë. E zunë hajdutët.

- Lidhuni!

U lidhën të gjithë: udhëtarë e karvanarë. Doemos, aty i thoshin Xhyrë, fliste dyfeku i gjatë!

- Qeset!

Oh, qesja është e dhembshur, po koka është edhe më e dhembshur! Qesja ik e vjen, koka ik e s’vjen kurrë. Bëhet dhe, myk.

**II.** Kapedani është mjekërzi, vetullzi, fustanezi. Burrë i ngrysur, me dyfek të gjatë. Sapo e sheh gjyshin, e ndërron fytyrën.

Cili je ti, bre? – i thotë. – Unë sikur të njoh, sikur të kam parë...

- E ku të më kesh parë ti mua, o kapedan? Ti, këtu, lart, me dyfek; unë, atje, poshtë, me kokë në magje, me lopatë në dorë. Jam furrxhi, bëj bukë.

Kapedani hidhet përpjetë.

- A mos të thonë Zafir furrxhiu?
- Ashtu më thonë, kapedan.

Kapedani hap krahët, me dyfekun në të djathtë, e përqaфон, e puth.

- Ti o furrxhi, më ke mbajtur me bukë kur kam qenë në hapsanë. Borxhin s’ta kam paguar, po as nuk kam harruar.
- Helbete, kapedan, njerëz jemi.

Hajdutët çuditen. Kapedani kthehet e i thotë atij që i kish sjellë gjyshin në limer:

- Hodo, jepja qesen. Buka nuk shkelet, se të zë sytë.

Për pyetjet nga 1-7 rrethoni **vetëm** alternativën e saktë.

1. Ky krijim e merr temën nga: 1 pikë
  - A) kronikat historike
  - B) mitologjia antike
  - C) trillimet fantastike dhe shkencore
  - D) realiteti i mbështetur mbi mentalitetin popullor
  
2. Si quhet ndryshe gjyshi në këtë fragment? 1 pikë
  - A) kapedan
  - B) furrxhi
  - C) koprac
  - D) zemërgur
  
3. Dialogu i përdorur në këtë fragment ndihmon në: 1 pikë
  - A) karakterizimin e personazheve
  - B) përshkrimin e natyrës
  - C) analizën e thellë të fakteve
  - D) interpretimin e ngjarjeve të kohës
  
4. Nga pikpamja e formimit fjala *zemërgur* është: 1 pikë
  - A) e parme
  - B) e prejardhur
  - C) e përbërë
  - D) e përngjitur
  
5. Shprehjen frazeologjike *Vëri gishtin kokës* do ta zëvendësonit me fjalën: 1 pikë
  - A) vepro
  - B) mendohu
  - C) ndërprite
  - D) vendos
  
6. Çfarë vlerësonte më shumë gjyshi në jetë? 1 pikë
  - A) zemërgjerësinë dhe jetën
  - B) paranë apo qesenë
  - C) pushtetin apo kapedanllëkun
  - D) udhëtimin dhe qejfet që të sjell ai
  
7. Nisur nga fjalët e gjyshit, kapedani ndryshon nga furrxhiu sepse: 1 pikë
  - A) kapedani është në fushë dhe furrxhiu në mal
  - B) kapedani është i qetë dhe furrxhiu i nxituar
  - C) kapedani është i butë dhe furrxhiu i egër
  - D) kapedani është me dyfek dhe furrxhiu me kokë në magjë

8.

- a) Identifikoni dy arsye në fillim të fragmentit që tregojnë se gjyshin e donin të gjithë.

2 pikë

arsyeja 1: \_\_\_\_\_

arsyeja 2: \_\_\_\_\_

- b) Veçoni një shprehje të gjyshit në pjesën e parë të fragmentit që tregon mirësinë e natyrës së tij.

1 pikë

\_\_\_\_\_

9.

- a) Pse çuditen hajdutët kur flet kapedani?

1 pikë

\_\_\_\_\_

- b) Identifikoni një fjalë të urtë të përdorur nga kapedani.

1 pikë

\_\_\_\_\_

- c) Shpjegoni kuptimin e fjalës së urtë.

1 pikë

\_\_\_\_\_

10. Përcaktoni llojin e funksionit të gjymtyrëve te titulli: **Natë vjeshte të tretë.**

- a) Fjala
- Natë**
- është në funksionin e: \_\_\_\_\_ 1 pikë

- b) Fjala
- vjeshte**
- është në funksionin e: \_\_\_\_\_ 1 pikë

- c) Fjala
- tretë**
- është në funksionin e: \_\_\_\_\_ 1 pikë

11. Ku duket në fragment përvoja jetësore e plakut? Si paraqitet ajo?

- a) \_\_\_\_\_ 1 pikë

\_\_\_\_\_

- b) \_\_\_\_\_ 1 pikë

\_\_\_\_\_

12.

- a) Në cilën vetë rrëfen Kuteli?

1 pikë

\_\_\_\_\_

- b) Ku mbështetet Kuteli në përdorimin e leksikut të tij? Jepni një shembull nga fragmenti për këtë.

2 pikë

\* Kuteli mbështetet: \_\_\_\_\_

\* shembulli: \_\_\_\_\_

**PJESA II****Shekspir****Makbethi  
(fragment)****Akti III****Skena I****Makbethi**

Ja mysafiri ynë kryesor.

**Zonja Makbeth**

Po ta harronim, festa jonë e madhe

Na mbetet si e çalë dhe pa shijë.

**Makbethi**

Zot, sonte kemi një gosti kremtore

Dhe lutemi të vish e ta nderosh.

**Bankua**

Si të urdhërojë Lartësia juaj.

Me ju detyra ime është e lidhur

Me një mënyrë që s'këputet kurrë.

**Makbethi**

A udhëton pas dreke?

**Bankua**

Po. imzot.

**Makbethi**

Kam dashur të të lypja ca këshilla-

Sikundër më përkrahe sot në mbledhje

Me aq zotësi dhe urtësi-

Po kemi kohë nesër. A shkon larg?

**Bankua**

Imzot, sa duhet për të mbushur kohën

Që këtë çast gjer në gosti të sotme;

Në qoftë se nuk më ecën kali mirë,

Besoj se do të arrij pasi të ngryset.

**Makbethi**

Mos na mungo nga festa.

**Bankua**

Aspak, Imzot.

**Makbethi**

Dëgjojmë se gjakderdhësit na shkuan

Njëri në Inqli dhe në Irlandë tjatri.

Që ta mbulojnë atvrasjen e pashpirtme,

Përhapin shpifje të çuditëshme;

Po dhe këto i bisedojmë nesër

Në mbledhjen e këshillës mbretërore,

Udhën e mbarë, pra; vrapo me kalin

Dhe kthehu shpejt. A e ke pas dhe djalin?

**Bankua**

Fleancin? Po, Imzot. Shkoj pra; s'pret koha.

**Makbethi**

Uroj të të ecë shpejt e mirë kali

Udhën e mbarë dhe u kthefsh shëndoshë. (Del Bankua)

Tani të gjithë jini të liruar

Gjer në orën shtatë gostisë sonë:

Që ta gëzojmë festën ca më bukur

Po çlodhemi pas dreke në odën vetëm.

Pra, gjer ahëre, lamtumirë!

(Dalin të gjithë veç Makbethit dhe një shërbëtori.)

Dëgjo, a presin jashtë ata të dy?

**Shërbëtori**

Po, presin jashtë portës së pallatit.

**Makbethi**

Silli këtu, (Del Shërbëtori.)

Të jem kështu nuk është asgjë

Duhet të jem kështu me siguri.

Një frikë e thellë m'u rrënjos për Bankon:

Natyra mbretërore e tij më tremb;

se ka guxim dhe trimëri të madhe

Dhe i përdor me mend kur vepëron.

S'ka tjetër veç këtij që t'ia kem frikën;

gjenia ime kundrejt tij përunjët

Si Mark Antoni kundrejt Jul Qesarit.

I qërtoi motrat kur më quan mbret

Edhe i urdhëroi t'i flasin dhe atij;

Ahëre me mënyrë profetike

E sallutuan gjysh prej disa mbretërsh.

Më vunë kokës një kurorë të papemët,

Më dhanë dhe një shkepter shterp në dorë,

Dhe fati m'i rrëmben pastaj të dyja,

Se s'kam trashëgimtar. Në qoftë ashtu,

Kam ndyrë shpirtin për të bijtë e Bankos,

Për ta kam vrasë Dunkanin hirëplot;

Për ta helmova qetësinë e mendjes;

Dhe xhevairin e përjetshëm ia dhashë;

Armikut të paudhë të skëterrës.

Që t'i bëj mbretër, bijtë e Bankos mbretër!

Që ta ndaloj këtë, eja, o fat,

Të kapemi për jetë dhe për vdekje!

Kush është ay? (Hyn Shërbëtori me dy

Vrasës)

Tani shko, rri në derë,

Dhe prit atje gjersa të të thërres. (Del Shërbëtori.)

A nuk folëm dje bashkë?

Për pyetjet nga 13-18 rrethoni **vetëm** alternativën e saktë.

13. Ngjarja e kësaj tragjedie është marrë nga: **1 pikë**
- A) Eposi i Nibelungëve
  - B) historia e Greqisë së vjetër
  - C) historia e Romës
  - D) historia e Skocisë mesjetare
14. Në vargun: *Udhën e mbarë, pra; vrapo me kalin*, folja me të zeza është në mënyrën: **1 pikë**
- A) habitore
  - B) lidhore
  - C) urdhërore
  - D) dëftore
15. Vargu me intonacion pyetës: *Po kemi kohë nesër. A shkon larg?* tregon: **1 pikë**
- A) natyrën hileqare të Makbethit
  - B) ndjesinë e Makbethit për diçka jo të mirë
  - C) dashurinë e Makbethit ndaj Bankos
  - D) kujdesin për të birin dhe familjen e Bankos
16. Krimi që mendohet të kryhet, motivohet me: **1 pikë**
- A) xhelozinë e dashurisë
  - B) etjen për pushtet
  - C) inatet familjare
  - D) procesin e hakmarrjes
17. Fjala *gjakderdhësit* bën pjesë në klasën e: **1 pikë**
- A) foljes
  - B) mbiemrit
  - C) përemrit
  - D) emrit
18. Karakteristikë e kësaj vepre është: **1 pikë**
- A) ngjeshja e veprimit skenik
  - B) gjatësia e veprimit skenik
  - C) kompozicioni pa rend
  - D) mungesa e detajeve skenike

19. Cilat janë tri pikat e lidhjes së subjektit dramatik në këtë fragment? I jepni ato sipas radhës dhe peshës që kanë në rritjen e dramacitetit.

- a) \_\_\_\_\_ 1 pikë
- b) \_\_\_\_\_ 1 pikë
- c) \_\_\_\_\_ 1 pikë

20. Ç'kuptim ka shprehja: *Të kapemi për jetë dhe për vdekje!?* Identifikoni fjalët që formojnë antitezë.

- a) \_\_\_\_\_ 1 pikë
- b) \_\_\_\_\_ 1 pikë

21. Pjesa e fundit është një monolog i Makbethit. Tregoni dy tipare të Makbethit që dalin prej këtij monologu.

- a) \_\_\_\_\_ 1 pikë
- b) \_\_\_\_\_ 1 pikë
- c) Lexoni vargun: *Që ta ndaloj këtë, eja, o fat.* Ç'figurë e intonacionit është përdorur këtu?  
1 pikë
- \_\_\_\_\_

22. Tregoni të paktën me nga një epitete ndryshimin thelbësor të karakterit të Makbethit dhe Bankos.

- a) Makbethi: \_\_\_\_\_ 1 pikë
- b) Banko: \_\_\_\_\_ 1 pikë

23. Cili është togfjalëshi që tregon natyrën e Bankos nga e cila ka frikë Makbethi dhe ç'klasa fjalësh e përbëjnë atë?

- a) \_\_\_\_\_ 1 pikë
- b) \_\_\_\_\_ 2 pikë

24. Pse Makbethi i thërret vrasësit *ata të dy*? Ç'tregon kjo?

- a) \_\_\_\_\_ 1 pikë
- b) \_\_\_\_\_ 1 pikë

